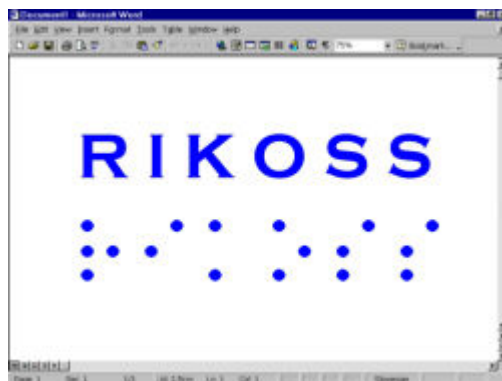

RIKOSS

letnik 10, številka 3 / 2011

ISSN 1854-4096

[Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)

Odgovorni in tehnični urednik, [Marino Kačič](#)

Lektoriranje: Albert Kolar (L: AK)

Naročnikov v digitalni in zvočni obliki: 1480

Opozorilo: Avtorji prispevkov so odgovorni za avtentičnost besedila in svoja stališča

=====

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite brezplačen Rikoss](#)

KAZALO

1. UVODNIK: Ob 10- obletnici izhajanja revije Rikoss

prof. Dr. Darja Zaviršek

2. AVTOPORTRET: Vincencija Skube

Vse, kar počnem, je moja izbira

3. POPOTNIŠKI UTRINKI: Camino – pot, kjer je dvom prepovedano razkošje

Metka Pavšič

4. INTEGRACIJA: Prostor brez ovir

Slavica Zupanič

5. NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI)

Brane But

6. TESTIRALI SMO: Iphone ali ko sicer odličen produkt ni najboljša izbira za slepe

Jožef Gregorc

7. DOBRO JE VEDETI: Koledar & Slepi in slabovidni 3. del

Boštjan Štefanič

8. NAMIGI IN NASVETI: Hitreje do posodabljanja programa Ccleaner, Windows 7 v preobleki MacOS X

Brane But

9. OGLASNA DESKA: Dropbox – storitev za oddaljen dostop, arhiviranje in delitev datotek

Marino Kačič

10. NOVIČKE: Nova slovenska spletna stran o lastnostih zdravil, Izšel novi Talks 5.21, Norman opozarja na zlonamerni trojanski program, ki napada e-bančne uporabnike

Boštjan Štefanič in Brane But

1. UVODNIK: ob 10- obletnici izhajanja revije Rikoss

prof. dr. Darja Zaviršek

L: A.K.

[Pošlji komentar](#)

Ko je leta 2001 začela izhajati revija RIKOSS, je bila prva in edina neodvisna revija za strokovna in poljudnoznanstvena vprašanja, ki je odpirala teme slepote in slabovidnosti. In ne boste verjeli, še vedno je edina.

Urednika revije, kolega Marina Kačiča, ki je okoli sebe v vseh teh letih zbral številne avtorice in avtorje ter široko bralno publiko, poznam že skoraj dvajset let. Zdi se mi, da je bil prav on tisti, ki me je uvedel v razmišljanje o družbeno konstruirani razliki, ki obstaja v današnji družbi med videčimi in nevidečimi. Še danes se spomnim njegove davne izkušnje, ko je kot prostovoljec telefona v stiski uporabniku na drugi strani včasih povedal, da je slep. Večina ljudi je obnemela, niso vedeli, kaj naj rečejo in nekateri niso nikoli več poklicali. Ljudje so bili ujetniki lastne družbeno konstruirane predpostavke, da lahko nudi strokovno podporo le neovirana oseba in da biti slep pomeni imeti tudi manjši um in kompetentnost. Slepca oseba torej ne more biti dober svetovalec. V takšni družbenem ozračju je bilo komajda mogoče ustvarjati kakšne inovacije, saj je bilo zaznamovano prav vse v zvezi z oviro vida. Če se je slabo videč človek zibal po ulici in se kam udaril, je tvegati, da bodo za njim letele opazke, da je pijan. Ljudje so tvegali podplutbe, saj bela palica ni bila sprejeta kot samoumevna zaščita, kot je mačje oko kolesarja ali rumena rutica prvošolca, temveč kot predmet, ki nevidečega človeka ne le zaznamuje, temveč naredi povsem drugačnega in ga korenito loči od videčega sveta. Če človek ni hotel pristati na drugi strani normalnega, se je moral odreči beli palici in je hkrati tvegati fizične poškodbe.

A od tedaj se je marsikaj spremenilo, k tej spremembi pa je pripomogla tudi revija RIKOSS. Ko je začela izhajati, je bila ideja o tem, da bodo Združeni narodi sprejeli tako pomembno mednarodno konvencijo, kot je zadnja o pravicah oseb z ovirami, kot sanje, ki se bodo uresničile neke v prihodnosti. Konvencija o pravicah ljudi z ovirami (žal pri nas še vedno imenovani invalidi) skupaj z izbirnim protokolom države zavezuje prav k tistim pravicam, o katerih že deset let pišejo avtorji in avtorice te revije. Konvencija zavezuje tudi Slovenijo, da omogoči vključujoče šolanje za vse ljudi z ovirami, odpravi arhitekturne ovire, ukine ločevanje oz. zapostavljanje ljudi po zavodih, zagotovi zaposlovanje in enakovredno vključevanje. Avtor ene od osebnih zgodb v reviji RIKOSS opisuje, da je trajalo deset let, da je nekaj cest na Štajerskem dobilo semaforizirana križišča, ki so varna tudi za ljudi z oviro vida. Deset let naprezanja za nekaj, kar bi moralo biti samoumevno. Druga avtorica opisuje, kako malo podpore je dobila od strokovnega osebja zavoda za slepe in slabovidne in še manj od invalidskih organizacij, ko se je odločila za visokošolski študij. Zgodbe, ki govorijo o kršenju Konvencije o pravicah ljudi z ovirami, so končno napisane. Ko so enkrat zapisane in objavljene, niso več le osebna doživetja, temveč del javnega vedenja in javnega znanja. Do njih se je potrebno opredeliti, zahtevajo spopad s problemom, pristranost in zagovorniško držo. Osebne zgodbe s tem postanejo del javnega govora, naredijo nas soodgovorne in že s svojim obstojem spreminjajo položaj ljudi z ovirami. Vplivajo namreč na naše dožemanje slepote in na zavedanje, da kršenje človekovih pravic ni nekaj daleč stran, ampak je tu, ob vsakem tistem semaforju, v vsaki knjigi, ki »ni dostopna«, v vsaki izjavi, ki znižuje pričakovanja

deklice ali dečka, da mu bo v življenju uspelo. Osebne zgodbe, ki jih najdemo v reviji, nas naredijo bolj občutljive za to, da slepota ni nekaj, kar bi bilo tam daleč stran, ampak je tu med nami, kot vse, kar je del skupne človečnosti.

Na Fakulteti za socialno delo se v zadnjih letih povečuje število študentov z oviro vida. Z njimi sem se v zadnjem času nekajkrat pogovarjala o njihovih potrebah in ovirah, ki jih doživljajo. Ko sem poslušala njihove zgodbe, sem ugotovila, da smo pri nas še daleč od uveljavitve Konvencije o pravicah oseb z ovirami. Če je mobilnost in dostopnost različnih transportnih sredstev za večino ljudi samoumevna, je mojim študentom velikokrat nepremostljiva ovira. Če študentka potrebuje prevoz, da pride varno na fakulteto, ga mora naročiti teden dni vnaprej, pa še takrat ni gotovo, da ga bo res dobila. Če profesor spremeni uro predavanj, jih prestavi, podaljša ali skrajša, študentka ali študent, ki je slep, skorajda nimata več možnosti, da bi se predavanj udeležila. S tem je kršena pravica do dostopnosti izobraževanja, niso zagotovljene niti minimalne potrebe razvitega sveta, to je po dostopnem transportu in mobilnosti.

Ko študentje iščejo študijsko literaturo, so prav tako omejeni. Včasih mi povedo, da na zvočni zapis obvezne literature čakajo ves mesec. Kaj takega se zdi danes v dobi super-razvitih tehnologij, prav tragikomično.

Še slabše pa je v primeru ljudi (recimo starih), ki nimajo nobenega potrdila o tem, da so slepi ali slabovidni, a ne vidijo in bi želeli postati uporabniki knjižnic za slepe. Za to se lahko obrišejo pod nosom, saj knjižnice ne smejo uporabljati. Ni najbolj pomembna njihova potreba, temveč postane najpomembnejši papir, na katerem piše, da so slepi z odločbo.

Zaradi vseh teh ovir, ki so dejanske, socialne in simbolne, je še toliko bolj pomembno, da revija RIKOSS seznanja videče in nevideče s pomembnimi strokovnimi vprašanji, obvešča o najnovejših tehničnih pripomočkih za ljudi z oviro vida ter ponuja prostor za osebne zgodbe. RIKOSS je postala javni prostor za druženje, ozaveščanje, za nudenje medsebojne podpore in za povečevanje slišnosti oviranih.

Uredniku, avtorjem in avtoricam ter vsem, ki razvijate skupni prostor kulture hendikepa in kulture ljudi z ovirami vida, ob tej pomembni obletnici čestitam in vam želim namesto kulture molka še večjo slišnost v slovenskem prostoru.

[Na vrh](#)

2. AVTOPORTRET: Vincencija Skube

Vse, kar počnem, je moja izbira

L: A.K.

[Pošlji komentar](#)

Sem Vincencija Skube, članica Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Novo mesto od leta 1982. Rada imam ljudi, saj je vsak po svoje zanimiv in bogat. Od vsakogar se lahko kaj naučim, predvsem pa mi njihovi odzivi delujejo kot ogledalo. Občudujem naravo in spoštujem vsa živa bitja in upam, da bomo ljudje še pravočasno spoznali, da nepotrebno materialno bogastvo ni nič v primerjavi s čisto vodo, zrakom in ljubeznijo. Z možem sva vegetarijanca že 17 let, predvsem iz etičnih in zdravstvenih razlogov.

Otroštvo sem preživela na Blejski Dobravi s krasnim pogledom na karavanški Stol. Odraščala sem v urejeni delavski družini v lepi večstanovanjski hiši z velikim vrtom. Huda bolezen nam ja kmalu vzela očeta in mama je ostala sama s tremi nedoraslimi otroki. Zaradi težke ekonomske situacije, možnosti zaposlitve in šolanja so se k nam priselili še sorodniki iz treh družin iz Suhe krajine. Tako nas je dvanajst živelo v skupnem gospodinjstvu kar nekaj let. Mama in stric sta hodila v službo, dve teti sta gospodinjili, preostalih osem pa je drgnilo šolske klopi. Življenje v takšni skupnosti je bilo pestro, zanimivo, pa tudi naporno. Tako smo si otroci razvili socialni čut za prilagajanje, borbenost, vztrajnost, upiranje in popuščanje. Razvili pa smo tudi delovne navade, disciplino in odgovornost, saj smo morali vsi sodelovati pri vsakdanjih delih.

Po končani gimnaziji sem odšla na študij ekonomije v Ljubljano. V študentskih letih sem prijela tudi za različna priložnostna dela, da se je nabralo nekaj denarja za knjige, obleke, potovanja in razvedrilo. Tako sem med počitnicami delala kot prodajalka spominkov, pomožna delavka v kuhinji, točajka v planinski koči in podobno. To so bila tudi leta iskanja, spoznavanja ljudi in ljubezni. Tu sem spoznala tudi svojega bodočega soproga Egidija, ki je proti koncu študija postal oče najinemu prvorojencu Marku. Mož me je odpeljal v Novo mesto, kjer sva si kmalu ustvarila prijeten dom. Oba z možem sva kot diplomirana ekonomista imela dobri službi vsak v drugem podjetju in se uspešno posvečala reševanju poslovnih problemov. Ko se je naša družinica povečala za drugega fanta, Srečka po imenu, smo zaradi prostorske stiske pričeli z gradnjo hiše. Zaradi obveznosti v službi in slovite restrikcije pri gorivih s par nepar registracijami sva vozila vsak svoj avto.

Kot strela z jasnega pa je v to razmeroma idilično stanje posegla drobna žilica v mojem očesu. Zaradi krvavitve na mrežnici sem v dobrem letu izgubila približno 90% ostrine vida na desnem očesu, na levem pa sem že od otroštva imela samo 1% ostanka vida. Takrat sem imela 35 let, fanta pa 9 in 4 leta. Zelo me je prizadelo, saj se mi je podrl svet, kar je vplivalo tudi na otroka, ki sta bila prestrašena in zaskrbljena za mamico. Dve leti sem upajoč na izboljšanje iskala pomoči pri različnih zdravnikih doma in v tujini. Napovedi niso bile preveč spodbudne. Na srečo pa je ostal soproger trden, sprejel stvari takšne kot so in se brez ustreznega znanja znašel v vlogi tolažnika – terapevta in prevzel naloge spremljevalca, da bi mi pomagal iz dežele strahov in bojazljivega pogleda na prihodnost. V tem prvem obdobju bi nujno potrebovala strokovno pomoč za nov pogled na življenje in premagovanje nastalih

ovir. Žal pa to ni bilo mogoče, saj osebe, ki smo kasneje izgubile vid, nismo imele pravice do psihosocialne rehabilitacije. Žal je tudi danes v praksi še ni. Mož me je podpiral in spodbujal v iskanju poti k izboljšanju odzivnosti na situacijo. Prepričal me je, da mi z vidom niso opešale moje intelektualne sposobnosti, pridobljeno znanje v šoli in praksi ter komunikativne spretnosti. Pomagala je tudi vključitev v društvo slepih in slabovidnih Novo mesto. Spoznala sem, da so ljudje, ki z izgubo vida živijo veselo, dejavno in zadovoljno, ali pa zaskrbljeno, zadržano in nesproščeno. Izkušnje nekaterih so me prepričale, da se lahko aktivno vključim nazaj v delovni proces. Seznanila sem se tudi z različnimi tehničnimi pripomočki, še zlasti sem bila vesela zvočne knjižnice. Postopoma sem spet obvladala hojo po Novem mestu in nato tudi v Ljubljani in ostalih poznanih krajih.

Po dveh letih bolniške odsotnosti so me sodelavci povabili, naj poskusim in ponovno pričnem z delom za štiri ure. Dogovorili smo se, kaj bi lahko opravljala in ko sem se aktivirala, so se področja dela kar sama odpirala. To je bila zame prava socialna rehabilitacija, za družino pa olajšanje, saj se je moja osredotočenost preusmerila drugam. V službi sem se kar dobro znašla. Gradila sem na svojih preteklih izkušnjah in se spretno vključevala v reševanje novih nalog. Kot pomočnica direktorja proizvodnega sektorja v Krki sem opravljala predvsem organizacijske in koordinacijske naloge z različnih področij. Dobro sem se zavedala, da moram svoj vid nadomestiti s pametjo, kakovostjo, primerno komunikacijo, vztrajnostjo in prilagodljivostjo, pa tudi odločnostjo. Seveda je bilo potrebno mnogo truda za tekoče spremljanje zadev v službi in doma. Pripomočki, kot so program za povečavo na računalniškem ekranu, povečevalna lupa in podobno, so nekaj pripomogli, vendar so bila gradiva preobsežna, da bi se z njimi prebila do konca. Zato mi je bil v veliko pomoč mož s svojim prebiranjem doma, nekaj pa so mi brali tudi sodelavci.

Slabovidna in v zadnjih letih slepa z ostankom vida sem delala celih enaindvajset let . Pred tem sem imela deset let delovne dobe, tako sem si skupaj z beneficiranim stažem prislužila polno pokojnino. Sedaj sem že osem let upokojena in še vedno aktivna, saj imava z možem nekaj lepih konjičkov. Vodim jogo po sistemu joga v vsakdanjem življenju za Krkine upokojenke in tudi za člane MDSSS Novo mesto. V času globalizacije in potrošništva, ko je življenje pogosto usmerjeno predvsem na zadovoljevanje materialnih želja, je zelo pomembno, da nekaj storimo tudi za razgibanost telesa, sprostitev in svoje notranje potrebe. Z možem veliko planinariva, saj naju lepote naše prelepe domovine vedno znova zvabijo v svoja nedrja in prevzamejo. Obiskujeva kulturne prireditve in občasno tudi potujeva. Hiša z vrtom naju precej zaposluje, še posebej pa razveseljujeta najina vnuka. Imam primeren krog zanimivih in čudovitih prijateljev ter znancev. To so ljudje, ki me sprejemajo takšno, kakršna sem, če je pa potrebno, gledajo tudi namesto mene.

Novo mesto, 17.8.2011

[Na vrh](#)

3. POPOTNIŠKI UTRINKI: **Camino – pot, kjer je dvom prepovedano razkošje**

Avtorica in sodelavka: *Metka Pavšič*

[Pošlji komentar](#)

Te besede smo srečale na steni nekega prenočišča in zapomnile smo si jih. In res je, da me dvom v to, da grem na Camino in ga prehodim ni nikoli zares obšel. Začelo se je nekega junijskega večera lanskega leta, ko sva s prijateljico tekli svojih običajnih pet kilometrov. Med sopihanjem mi je omenila, da bi želela prehoditi Camino, stoletja staro romarsko pot po severu Španije. Tedaj sem povsem jasno začutila, da je to tudi moja želja, ki se je prav kmalu zatem spremenila v trdno odločitev. Že pred leti sem precej brala in slišala o tej osemsto kilometrov dolgi poti, ki predstavlja izziv mnogim, a me dotlej nikdar ni zamikala. Z načrtovanjem dneva odhoda, sopotnicami, informacijami o poti, branjem literature in drugimi prizemljenostmi smo se pričele ukvarjati po novem letu, ravno prav zgodaj, da je navdušenje skokovito naraščalo. Iz preteklih izkušenj vem, da sta pričakovanje in obujanje spominov enakovredna dela potovanja. Vedela sem, da bi bilo najbolje, če bi naveza štela tri osebe. S tem bi se napor spremljanja mene, ki praktično nič ne vidim, porazdelil na dve osebi. Slišala sem, da je enomesečno pešačenje med drugim tudi velika preizkušnja in šola medčloveških odnosov. Vsak človek ima na tako zahtevni poti dovolj opraviti sam s seboj in lastnimi problemi. Moja razmišljanja so se kasneje potrdila kot pravilna. Na poti sem se mnogokrat zahvaljevala za vsaj dve stvari. Za ves čas romanja naklonjeno vreme in za to, da smo skupaj treščile tri »ta prave punce«, ki se predhodno niti nismo dobro poznale. Še sedaj trdimo, da to ni bil slučaj, kajti izkazalo se je, da smo bile več kot odlična naveza. Pred odhodom smo kar nekaj elektronske pošte in telefonskih impulzov porabile za to, da smo razpravljale o tem kaj je pametno vzeti s seboj, kaj bomo obule, kako potovale na izhodišče ipd. Izkušnje tistih, ki so pot že prehodili so govorile o tem, da se nahrbtnik sčasoma spremeni v pravo nočno moro, če ni v njem le zares najnujnejših reči. Prijateljica mi je pred odhodom eno izmed pohodnih palic pobarvala v belo, da se je le-ta kasneje na poti kitila z dvema funkcijama; služila mi je kot opora in kot bela palica. Praktičnost je na Caminu nujno potrebna.

Hvaležne smo Emi, ki nas je v začetku junija z avtomobilom zapeljala na izhodišče Camina Frances, najbolj obiskane smeri do Santiaga. Po tisoč šesto prevoženih kilometrih, kramljanju v avtomobilu in skupnem kosilu smo se pripeljale do francoske vasice pod Pireneji z imenom St. Jean Pied de Port. Zglasimo se v pisarni, kjer dobimo nekakšno zgibanko – romarski potni list, kamor ti vsak dan v kraju skozi katerega greš ali pa v njem prenočiš, odtisnejo žig, da je ob zaključku razvidno, da si prepotoval celotno pot. Na nahrbtnike si obesimo še Jakobove školjke, ki so simbol romanja in jo mahnemo navkreber. Tu se resnost občutkov dvigne za nekaj stopinj. Še zadnji premisleki, če bi lahko še kaj nepotrebne pustile v avtomobilu, zadnji objemi z našo šoferko, nekaj mokrote, ki samodejno steče preko roba oči, mahanje v slovo in že smo prepuščene enomesečni izkušnji posebne vrste. Še sedaj občutim tisto vznemirjenje, ki je navdušujoče, željno novega, a s pridihom rahle treme. Ta občutek nekakšne svobode se vame vedno prikrađa ob začetkih potovanja. Hladen veter, mir, nekaj glasov konjev in ovac mi ponuja vtis kot bi bila na naši Veliki planini. V Pirenejih baje pogosto dežuje in proti izteku dneva to občutimo tudi me. Preko sebe in nahrbtnikov navlečemo nepogrešljive pelerine. Prvič nas obide misel, kako

dobro je, da ni deževalo cel dan, saj bi bile sicer, po sestavi tal sodeč, zvečer blatne do kolen in še čez. A bilo je vseeno dovolj mokrote, da zvečer z Danico začutiva prve žulje. Imenitno, pa se še začelo ni! Prva noč v albergu – tako se imenujejo prenočišča ob poti, je zelo hladna. Nase navlečemo vse kar imamo. Tudi številni popotniki v »spalnici« in spalna vreča ne pripomoreta k občutku toplote. Zvečer in zjutraj me receptor alberga rahlo treplja po ramenih in se smehlja, pa ne vem, ali zato, ker sem mu všeč, za vzpodbudo ali zato, ker ga je obšel dvom vame in sem se mu rahlo zasmilila.

Zjutraj dobre volje vstopimo v nov dan in tako je bilo še naslednjih osemindvajset dni. S hojo smo pričenjale po šesti uri, kajti tudi daniti se je pričelo šele po tej uri, sonce pa je sijalo do desete zvečer in še čez. Običajno smo na tešče naredile pet do deset kilometrov, odvisno od odprtega bara na poti, kjer smo za zajtrk pojedle sendvič s sirom ali tortilijo in spile prvo kavo. Me bi želele, da bi Španci vstajali malce prej, ker bi to pomenilo zgodnejši zajtrk in večerjo. Mislim, da nobena od nas doslej še ni pojedla toliko sendvičev, toliko dolgih, belih francoskih štruc in ob večerjah redno popila kozarec tinta, črnega vina, ki ti samoumevno pripada pri obroku. Priznamo, da nam je godilo. Jutra so bila vedno polna kramljanja, dobre volje, smeha, pa tudi poglobljenih pogovorov. Bolj ko se je dan prevešal proti poldnevu in preko njega, bolj smo postajale tihe, vsaka je potonila v svoj svet misli in občutkov. Le sem in tja je padla kakšna pripomba, zdramila potreba po odločanju v katero smer je treba mahniti ali nuja, da tisti dan odpojemo naši dve himni. Kekčeva pesem je pripadla slovenskemu delu dvojne himne, Eres tu, čudovita španska pesem, pa španskemu delu naših glasbenih podvigov. Kar nekajkrat smo presenetile domačine s tem, da smo znale zapeti pesem v njihovem jeziku. Kmalu se nas je zaradi vztrajnosti oprijel vzdevek »tri nora dekleta iz Slovenije«. Častno smo nosile to ime, a moramo priznati, da smo s svojo zastavico, ki jo je Martina ves čas nosila pripeto na nahrbtniku, pogosto zmedle prehitevajoče romarje, saj je večina naše poreklo pripisovala Slovaški. Žal naše zastave nismo srečale v večini albergov, ki so jih krasile zastave evropske unije, razen v enem. Smo pa marsikaterega romarja naučile, da imamo Slovenci tudi svoj jezik - nad tem dejstvom so bili vsi zelo presenečeni.

Prenočišča so v cerkveni, občinski ali zasebni lasti. Stanejo od pet do deset eurov, marsikje pa se daruje le prostovoljne prispevke. Lepo so oskrbovana, skromna, a čista. Vrh pograda ti postane pravo razkošno zatočišče po napornem dnevu, kraj, kjer se lahko malce odmakneš, zapišeš ali posnameš vtise, razmišljaš o ljudeh, ki jih imaš rad, odgovarjaš na prispela telefonska sporočila in še kaj. Včasih so se pogradi tako tresli in škripali, da sem se bala, da se bom zjutraj zbudila ob spodnjem sostanovalcu. Posebej elegantno, na lahno kar se le da, pa se naučiš sestopati s pograda, kajti stopala z dnevi postanejo zelo boleča in ob vsakem pregibu, dotiku povzročajo precejšnje bolečine. Dotlej nisem vedela, da ta del telesa premore najmanj tisoč koščic. In če niste vedeli po čem zvečer v kraju spoznaš pohodnika vam zaupam, da je to po racajoči hoji in navadno tudi po termovelurju, ki smo jih kljub soncu nosili. Ob večerih namreč zaradi utrujenosti občutiš rahel derget telesa. A nas so grele in bodrile vzpodbudne misli, ki smo jih prejemale od domačih in prijateljev.

Čeprav so dnevi potekali po utečenem urniku, rutinskega vzdušja ni bilo čutiti. Vedno se je pripetilo kaj, kar nam je polepšalo ali zapletlo dan. Naučile smo se, da je treba prav vsak dan zajeti na novo in da ni koristno pretirano tuhtanje o tem, kaj bo čez tri dni. In še takrat, ko smo kaj načrtovale, se nam je to zagotovo podrlo - praznovanje

polovice in zaključka poti, ko nam je slabo zdravstveno stanje preprečilo bučno nazdravljanje. Lahko si mislite, da smo ga prestavile na kasnejši čas. Ob Dnevu državnosti pa smo ostale brez načrtovane večerje, a bile smo v dobri družbi in pesem nam je krasila večer. Pravijo, da te Camino prisili oz. uči, da ugledaš dobre reči, sicer odnehaš, ker preprosto ne zdržiš.

Za nas je bilo prvih deset dni najtežjih. Žulji so pričeli svoj zmagoviti pohod na stopala. Vsak dan sta se starim pridružila vsaj dva majcena. Danica je postala prava peregrinska (romarska) ranocelnica. S šivanko, vžigalnikom namesto razkužila in zelenim sukancem je prebadala žulje sebi in drugim. Hudo je, ko se tej nadlogi pridružijo še vnetja mišic, pokostnice ipd.. A ko je bilo najhuje in je vse skupaj že mejilo na neznosno, se je vedno pokazala rešitev. Je že prišel na pot pravi človek, ki nam je pokazal smer ali dal pravo informacijo, da se je tok bolečega dogajanja preobrnil. Ko smo po približno osmih, devetih urah dnevne hoje okrog četrte ure prispele do prenočišča so sledili vedno isti opravki. Tuširanje, ki je povrnilo petdeset odstotkov moči in s tem dobro voljo, pranje oblačil, masaža nog in ramen, ki je povrnila naslednjih petdeset odstotkov prešernosti ter odhod do bara na večerjo ali priprava le-te v za to pripravljenih kuhinjah albergov. Ob devetih smo bili po večini že potunkani v svoje spalne vreče in skušali zaspiti. S čepki za ušesa si poskušal doseči, da bi preslišal smrčanje in druge zvoke. Spanec je bil večinoma rahel, a začuda nadvse krepčilen. Ponoči smo, tako smo ugotovljale kasneje, vse počele iste reči. Pregibale smo prste na nogah, vrtele stopala, da bi ugotovile, če se stanje izboljšuje in se bomo prihodnjega jutra še sposobne postaviti na noge. In smo se. S težavo, a po pol ure hoje so se stvari postavile tja, kjer morajo biti, vsaj za nekaj ur.

Pokrajina je bila čudovita in raznolika. Hodile smo preko žitnih, valujočih polj, vinogradov, ki so jih obilno škropili, gorskih pašnikov, ob prometnicah, vaških in gozdnih poteh, pa tudi po nam manj ljubih predmestjih, ki jim ni bilo videti konca. Poti so bile asfaltne, makadamske, betonske, travnate, kolovozne, blatne in še kakšne. Vsega je bilo. Najbolj so mi bile pri srcu makadamske bele ceste, ker sem se na njih lahko najbolj sprostila in se počutila zares svobodno. Ko je bila pot takšna, smo običajno hodile v obliki brajeve črke h. Martina spredaj, jaz za njo in Danica poleg mene. Prisluškovala sem ropotanju prijateljčine palice in njenim korakom. Ko je bila pot ozka in težje prehodna, smo se postavile v obliko črke I. Ena za drugo. Ko so bili na vrsti strmi, kamniti, razdrapani spusti sem se prijela za Martinin nahrbtnik. Postale smo utečen tim, ki ne potrebuje veliko besed.

Nikdar pa ne bom pozabila vonjav, od opoldanskega sonca segrete španske pokrajine. Nosnice je razvajal vonj sivke, raznih trav in meni neznanega grmičevja. Všeč so mi bila jutra, polna petelinjega petja, všeč mi je bilo, ko sem si v lase zataknila cvet maka in belo-violičastega cveta. Počutila sem se nekam slovesno, a le do majhne trgovinice ob poti, ko me je iz njene notranjosti poklicala uslužbenka in mi zaskrbljeno povedala, da je belkast cvet, cvet opija. Ne bom pozabila vedno istih odgovorov sopotnic, ki sta mi vsaj deset dni na vprašanje, kaj zdaj vidita odgovarjali z besedami: »Na levo polja, na desno polja, nad nami modro nebo, pred nami pa doooooooooolga bela cesta«. In že je bil tu smeh. S podrobnejšim opisom pa sta mi znali pričarati sliko sinjega neba, zlatkastih polj pšenice do koder seže pogled, maka, koruze, oljne repice, živo zelenih grmov v ozadju in veternih elektrarn na pobočjih hribov.

Vsa lepota pokrajine, drobna doživetja pa nimajo pravega pomena, če jih ne moreš podeliti s soljudmi. Na poti smo srečevale mnogo zanimivih ljudi iz vsega sveta. Z nekaterimi smo se posebej zbližali. Znanje jezika ni bil predpogoj za to. Ko smo se z Ulo in Žakom, Ervinom in Valerijo srečali v katedrali apostola Jakoba so solze tekle same od sebe, od čudne, tihe radosti, da nam je bilo dano doživeti to izkušnjo. V zahvalo smo prižgale svečke za vse preživeto, pa tudi za tiste, ki so nas spremljali z mislimi podpore in molitvijo. Brez obiska Finisterre, najzahodnejšega rta Evrope ne moremo odpotovati domov. Na tem, t.i. Koncu Zemlje, kot so ga poimenovali zato, ker so resnično verjeli, da je tam konec sveta nismo zakurile svojih oblačil in obutve kot je bilo v preteklosti navada. Morda tudi zato ne, ker smo si zaželele, da se na to pot še vrnemo. Le noge smo namočile v hladnem Atlantiku. In si za spomin na pot, katere cilj pravijo, da je pot sama, nabrale nekaj peska in školjk. Zazdelo se nam je, da smo v predmestju raja.

[Na vrh](#)

4. INTEGRACIJA: **Prostor brez ovir**

Avtorica: *Slavica Zupanič*

L: A.K.

[Pošlji komentar](#)

V parku Tivoli, v neposredni bližini spomenika Edvardu Kocbeku, so v petek, 8. aprila 2011, odprli začasno učno pot, prilagojeno za slepe in slabovidne. Projekt je nastal v okviru meseca krajinske arhitekture ob sodelovanju Zveze društev slepih in slabovidnih in Društva krajinskih arhitektov Slovenije. Pobudo zanj pa sta dali krajinski arhitektki dr. Andreja Zapušek Černe in Andreja Krivic Albreht, ki je tudi avtorica knjige Čutim, vidim, zmorem... prostor tudi za slepe in slabovidne. V njej je poudarjeno, da oviranost ni problem posameznika, temveč celotne družbe, zato je tudi njena naloga primerno urediti okolje za vse ljudi.

Slepi in slabovidni nek prostor dojemamo drugače kot videči in ga zato tudi uporabljamo na nam prilagojen način. Ovire na poti, ki jih večina ljudi sploh ne zazna, nam lahko predstavljajo precejšnje težave. Ker se prebivalstvo tudi pri nas stara, s tem se povečuje število slabovidnih, je prav, da se v zavest ljudi, ki načrtujejo javne površine, vnese miselnost o prostoru brez ovir. Poleg tega bi bilo potrebno osvestiti širšo javnost, da ne bi na te površine postavljali dodatnih ovir.

Namen dogodka je bil vodenje obiskovalcev po kratki poti v Tivoliju, jih opozarjati na ovire (količki, neprimerno postavljene klopi in parkirana kolesa, razraslo grmovje, nizke veje dreves, kolesarje, celo motoriste) in pokazati, kako težko je slediti poti na večjih razpotjih, če ni na njih talnih oznak za sledljivost. Vsi obiskovalci so dobili temna očala, da so okolico dojemali kot močno slabovidni in tako spoznali, da lahko park začutimo tudi z drugimi čutili. S hojo po travi, pesku in asfaltu so lahko občutili trdoto teh površin in zaznali spremembo z različnimi šumi pod nogami. Razlike v talnih teksturah so dobrodošle tudi za usmerjanje slepih. Kocbekov kip so tokrat otipali in s tem opozorili, da je umetnost ljudem z okvaro vida precej težje dostopna, večina umetnin je namreč spravljena v vitrinah za steklom. Lubje brez, listje dreves, različne trave, iglice himalajskega bora, ... so spoznavali s tipom. Ker pa ima pomlad svoje čare tudi v vonju, so lahko uživali ob čudovitih dišavah pravkar razcvetele magnolije in brogovite ter dihu prebujajoče se narave, vse to seveda ob spremljavi ptičje simfonije. V rastlinjaku, kjer se je učna pot končala, so vonjali različne rastline ter občutili spremembe v vlažnosti in temperaturi zraka. Tukaj, v preddverju rastlinjaka, trenutno gostuje »Knjižnica pod krošnjami«, v kateri si lahko izposodijo knjige vsi tisti, ki si želijo počitek v naravi obogatiti z branjem. V njej so bile razstavljene brajeve in zvočne knjige, časopisi v brajici in povečanem tisku, reliefni zemljevidi, pa tudi knjigi že zgoraj omenjene avtorice Andreje Krivic Albreht in Aksinje Kermauner »Na drugi strani vek«. Tako je bila obiskovalcem predstavljena tudi ta plat naše drugačnosti.

Vodenja so potekala ob koncu tedna, skupine pa smo ob spremstvu obeh Andrej vodili nekateri člani. Zame osebno je to neprecenljiva izkušnja, obiskovalcev se res ni trlo, so pa zainteresirani pozorno poslušali in postavljali zanimiva vprašanja. Povedali so, da so ta dan ptički lepše peli in zrak je drugače dišal. To je še en dokaz, da ovirani na vidu dojemamo svet okoli sebe bolj večplastno kot ljudje, ki nimajo težav z zaznavanjem.

Za trajno rešitev problema bo takšne površine potrebno najprej povezati s postajališči javnega prometa, sicer bodo nesmiselne. Poleg talnih oznak in uporabe različnih talnih tekstur za slepe bo potrebno upoštevati kontraste barv za slabovidne, določene predmete in napise postaviti na primerno višino ter dokončno odstraniti arhitekturne ovire za starejše in ljudi na invalidskih vozičkih. Le tako bo prostor enakovredno dostopen vsem, boljša pa bo tudi kakovost bivanja v njem.

INTERVJU

Po koncu akcije v Tivoliju sem se pogovarjala z gospo Andrejo Krivic Albreht o njenih ugotovitvah.

Vprašanje: »Kako ste zadovoljni z rezultati akcije, je ta dosegla svoj namen?«

Odgovor: »Naša akcija v Tivoliju je mimo in rada bi se vam zahvalila v svojem imenu in v imenu kolegice dr. Andreje Zapušek Černe ter Društva krajinskih arhitektov Slovenije za vaše sodelovanje.

Odziv je bil dober – celo boljši, kot smo pričakovali. Organiziranih vodenj so se udeleževali zelo različni ljudje – starejši, mladi, študentje, odrasli, nekateri, ki se sami srečujejo s problemom slabovidnosti, družine z otroki, ki so kazali veliko navdušenja in z zanimanjem spremljali vaše zgodbe ter se skušali po parku orientirati z zamegljenimi očali.

Čeprav smo imeli na začetku nekaj težav z zagotavljanjem zadostnega števila članov ZDSSS, ki bi vodili ljudi po poti, pa ste tisti, ki ste se odzvali našemu vabilu (Slavica Zupanič, Zoran Škrinjar, Maja Jakovljevič, Rok Mulec, Rok Janežič in Tomaž Wraber), svojo nalogo opravili izvrstno, zato se vam res lepo zahvaljujem. Vodenja so potekala zelo sproščeno in neprisiljeno. Obiskovalci so vaše zgodbe z zanimanjem poslušali in se iz njih mnogo naučili.

Mislim, da je bila to dobra osveščevalna akcija, saj je šlo za neposreden stik med slepimi in videčimi v prijetnem okolju. Vedeti moramo, da je velikokrat nekaj, kar je nam popolnoma jasno in samoumevno, nekomu drugemu popolnoma neznano. Slepota in slabovidnost ter z njim povezane posebnosti so tudi ene takšnih stvari. Če nimamo v bližini nikogar, ki se sam sooča s temi težavami in nam o njih govori, zanje pač ne moremo vedeti. Ne znamo se obnašati ob stiku s slepimi, ne vemo, kako bi se odzvali v določeni situaciji. Tovrstne akcije so odlične za razširjanje tega vedenja.

Seveda mora večina narediti več za boljši odnos do ranljivih skupin, vendar morajo tudi te skupine stopiti v ospredje in na različne načine opozarjati na svoje želje in zahteve. Večinoma se o slepih in slabovidnih sliši le ob mednarodnem dnevu bele palice ali ob tednu slepih. Podobne akcije so za izboljšanje stanja nujne tudi sicer, ne le ob takih dneh. Več kot jih bo, več je možnosti, da se kultura ljudi spremeni. Razlika med zgolj pisanjem o tem, česa se ne sme in kaj bi morali ter tovrstnim neposrednim stikom, je v tem, da ti sprehod po parku in poslušanje zgodb ter pogled skozi simulacijska očala in bela palica v roki zagotovo bolj ostane v spominu kot le prebran članek, kjer so vse te stvari samo naštete. To je bilo dobro videti iz odzivov ljudi, ki so se te akcije udeležili.

Posebej pa se je treba posvetiti otrokom. Lahko se naučijo živeti s to občutljivostjo do drugih ali ne – odvisno, kako jim to predstavimo. Kot je zdaj večini naših otrok nekaj nezaslišanega, če vržeš smeti na tla, saj živijo od zgodnjega otroštva z zavestjo, da se tega ne počne, tako lahko pri njih enostavno razvijamo občutljivost tudi v tej smeri. To pa lahko najbolj delamo prav na ta način, da jim čim bolj neposredno pokažemo. Veliko zanimanja smo zaznali prav pri njih ter pri šolah in vrtcih.«

Vprašanje: »Imate ob tem kakšno sporočilo za naše člane?«

Odgovor: »V tem okviru bi želela sporočiti vsem vašim članom, da čeprav mogoče včasih ne vidijo smisla v tovrstnih akcijah, saj ne gre za neposredno pomoč in zahtevajo od njih nekaj (tudi medijskega) izpostavljanja, ki je včasih neprijetno, pa je prav od tega odvisna njihova prihodnost. Če ne bodo sami stopili v ospredje in se pridružili podobnim akcijam, ne bo o njihovih težavah nihče vedel. Vem, da slepi in slabovidni nekoliko težje sami izpeljejo podobne akcije, saj gre pri tem za precej organizacije, ki jo je težko izpeljati brez podporne skupine. Prav zato mislim, da je povezava z našim društvom zelo dobrodošla. S kolegico Andrejo Zapušek Černe želiva te akcije razširiti tudi po drugih mestih v Sloveniji, zato bi lepo povabila k sodelovanju tudi druge vaše člane.«

Vprašanje: »Še beseda o tem, ali je kaj možnosti, da Tivoli postane trajno urejen tako, da bo dostopen slepim in slabovidnim?«

Odgovor: »S to akcijo smo spodbudili tudi delo v tej smeri in lahko v naslednjih letih pričakujemo tudi trajno prilagoditev tega dela Tivolija.«

Članek je bil objavljen v zvočnem časopisu Obzorje; 8 / 2011

[Na vrh](#)

5. NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: **Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI)**

Avtor in sodelavec: *Brane But*

[Pošljí komentar](#)

Državni zbor Republike Slovenije je novembra 2010 sprejel nov Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI). Objavljen je bil v Uradnem listu RS št. 94/2010 z dne 26.11.2010, veljaven pa je in se uporablja od 11.12.2010 dalje. Namen tega zakona je preprečevanje in odpravljanje diskriminacije invalidov in invalidov (v nadaljnjem besedilu: invalidov), ki temelji na invalidnosti. Cilj zakona je za invalide ustvarjati enake možnosti na vseh področjih življenja. Temeljna načela zakona so: spoštovanje in zagotavljanje človekovih pravic invalidov in njihovega dostojanstva, zagotavljanje enakih možnosti za invalide in njihova nediskriminacija ter spoštovanje in sprejemanje različnosti zaradi invalidnosti.

Zakon natančneje opredeljuje prepoved diskriminacije zaradi invalidnosti na naslednjih področjih: diskriminacija pred državnimi organi, organi državne in lokalne samouprave, izvajalci javnih pooblastil in služb; enakopravno sodelovanje v postopkih; dostopnost do blaga in storitev, ki so na voljo javnosti; uporaba in prilagoditev objektov v javni rabi; prepoved pisanja in izpostavljanja diskriminacijskih sporočil in simbolov; dostop do vključujočega izobraževanja; zdravje; dostop do načina prebivanja; dostop do obveščenosti; dostop do kulturnih dobrin; dostopnost do javnih prevozov.

Med ukrepi za izenačevanje možnosti invalidov so za slepe in slabovidne še posebno pomembni členi od 17. člena do 20. člena zakona. 17. člen govori o tehničnih pripomočkih za premagovanje komunikacijskih ovir. Ta člen določa, da lahko invalidi s senzornimi okvarami poleg pripomočkov, ki so jim zagotovljeni na podlagi drugih predpisov, glede na osebne potrebe uveljavljajo sofinanciranje tudi drugih tehničnih pripomočkov, ki jih potrebujejo v življenju za premostitev komunikacijskih ovir za omogočanje varnega in samostojnega življenja ter jih predvsem uporabljajo za dostopnost do informacij, sporazumevanje in prilagoditev življenjskega okolja. Uveljavljanje pravice do tehničnih pripomočkov po tem členu ne sme vplivati na zmanjšanje ali izboljšanje že pridobljenih pravic do tehničnih pripomočkov po drugih predpisih.

Sredstva za sofinanciranje plačila tehničnih pripomočkov za invalida se zagotavljajo v višini 85% vrednosti posameznega tehničnega pripomočka. Za invalida, ki prejema denarno socialno pomoč po predpisih, ki urejajo področje socialnega varstva, in invalide, ki jim je priznan status po predpisih, ki urejajo družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb, se zagotovi plačilo pripomočkov v celotni vrednosti posameznega tehničnega pripomočka. Postopek za uveljavljanje tehničnih pripomočkov bo potekal pri upravnih enotah.

Minister, pristojen za invalidsko varstvo, izda pravilnik, s katerim podrobneje opredeli tehnične pripomočke iz prvega odstavka 17. člena zakona, pogoje za pridobitev, njihovo dobo trajanja, standarde kvalitete pripomočkov in način vzdrževanja. Za enostavnejše tehnične pripomočke se štejejo pripomočki, katerih vrednost ne

presega 250 eurov, za zahtevnejše tehnične pripomočke pa tisti, katerih vrednost presega 250 eurov.

Določbe 17. do 20. člena tega zakona se začnejo uporabljati eno leto po uveljavitvi tega zakona, torej od 11.12.2011 dalje, v tem roku mora pristojni minister tudi izdati ustrezeni pravilnik. Delovna skupina za pripravo pravilnika že deluje, njen član je tudi predstavnik Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije. Ko bo pravilnik objavljen, vas bomo z njim podrobneje seznanili.

[Na vrh](#)

6. TESTIRALI SMO: **Iphone ali ko sicer odličen produkt ni najboljša izbira za slepe**

Avtor in sodelavec: *Jožef Gregorc*

L: A.K.

[Pošlji komentar](#)

Za to številko revije sem pripravil test iPhone-a – manjšega in nekoliko starejšega brata iPada, katerega test ste lahko brali v junijski številki. V tem testu sem se spet osredotočil na uporabo v realnih okoliščinah, kar pomeni, da me je zanimalo predvsem, kako se telefon obnese v vsakdanjem življenju; kako se obnese kot platforma za nešteto aplikacij iz AppStore, namenoma nisem preveč preizkušal, trdim pa lahko, da se moraš potruditi, da najdeš aplikacijo, ki je združljiva tudi z bralnikom zaslona, ki je vgrajen v Appleove naprave (VoiceOver).

Zahvalo dolgujem Si.Mobilu, ki mi je posodil testni aparat iPhone 4 z nameščenim operacijskim sistemom iOS 4.3.3. in 16 GB spomina, kar je za testno napravo čisto zadostovalo.

Ker si predstavljam, da večina iPhone-a še ni imela v rokah, sledi najprej opis naprave, nato opis programske opreme in nato še opis praktičnega preizkusa.

Če bi moral telefon na hitro opisati, bi rekel, da je iPhone zelo, zelo dolga, nekoliko debelejša in ne preveč široka keramična ploščica. Ker si lahko uradne mere pogledate sami, tu podajam samo praktični opis naprave.

Spodnja ploskev naprave, kjer je pri telefonih običajno pokrovček za baterijo, je pri iPhone-u sestavljen iz enega samega kosa, (tu baterije ne moreš odstraniti), ploskev je v zgornjem desnem kotu prekinjena samo z objektivom in bliskavico vgrajene kamere, če predpostavimo, da iPhone stoji na spodnjem robu in ima zaslon obrnjen proti nam.

Ko iPhone položimo na zadnjo ploskev, spodnji rob z režo za polnilec pa gleda proti nam, vidimo in občutimo, da je prednja ploskev spet popolnoma gladka (tako rekoč brez gumbov), kar pomeni, da je praktično od roba do roba na aparat nameščeno precej trpežno in na dotik občutljivo steklo, ki predstavlja zaslon na dotik. To gladkost zmotita le gumb za domači zaslon, ki se nahaja na dnu naprave in reža za zvočnik, kjer slišimo sogovornika, na vrhu naprave – naše zgornje ploskve.

Ker naprava še vedno leži na zadnji ploskvi z robom, kjer je reža za polnilec proti nam, nimamo na levem robu dolgo časa nič, nato pa imamo fizične gumba za nižanje in višanje glasnosti, stolpec treh gumbov pa zaključí gumb/stikalo za vklop in izklop zvoka. Tako pridemo do zgornjega levega vogala.

Na zgornjem robu ni nič, dokler se s prstom ne sprehodimo skoraj do zgornjega desnega vogala. Tu se dotaknemo fizičnega gumba za zaklep zaslona, ki v isti sapi služi tudi za izklop naprave, česar pa resnici na ljubo niti ni tako potrebno storiti.

V smeri urinega kazalca se potem spuščamo po desnem robu in kmalu potem, ko prečkamo namišljeno črto, ki razpolavlja napravo, se dotaknemo prostorčka, kjer leži

mikro sim kartica. To pomeni, da v iPhone ni mogoče namestiti sim kartice standardne velikosti. Mikro sim kartico se v iPhone vstavi s pomočjo priloženega posebnega ključka.

Ko zavijemo na spodnji desni vogal, najprej srečamo zvočnik naprave (prva reža), nato daljša reža za polnilec naprave, ki služi tudi kot podatkovni priključek k računalniku, in nato spet enako velika reža kot prva, ki pa tokrat služi vgrajenemu mikrofonu.

Ko sem aparat držal v rokah, sem ugotovil, da je v primerjavi z drugimi napravami, ki sem jih imel do sedaj v rokah, neobičajno težak, kar gre na rovaš njegove velikosti in verjetno vgrajene baterije in zaslona. Če primerjam njegovo debelino, dolžino in širino z drugimi napravami, bi lahko rekel, da je iPhone dolg in debel približno toliko kot Nokia e52, od nje pa je širši za recimo polovico širine mojega kazalca na roki ali malenkost manj kot 1 cm, kar je samo približna ocena. Uradni podatki o merah obeh telefonov so na spletnih straneh njunih proizvajalcev. Sam navajam to primerjavo zgolj zaradi bolj plastične predstavitve iPhone-a.

Kot sem že zgoraj napisal, s testnim iPhone-om upravlja operacijski sistem iOS 4.3.3. To je četrta inkarnacija Apple-ovega lastnega operacijskega sistema, namenjenega Apple-ovim »igračkam«, kar vključuje iPod touch in druge, iPhone 3gs in iPhone 4 ter iPad prve in druge izvedbe.

Aparat sam po sebi ne blesti po tem, da bi imel prednaloženih veliko število aplikacij, lahko bi rekel, da je iz tega gledišča naprava precej borno založena, kajti na začetku imamo na domačem zaslonu samo najosnovnejše zadeve: navigacijo, orodja, ki vključujejo uro s stoparico, odštevalnikom časa ter svetovno uro, računalno, kompas in glasovne opombe; na domačem zaslonu imamo še ikono nastavitvev, aplikacije iPod, iBooks, (ta je bila omenjena tudi v junjski številki, ko je bil na testu iPad), sporočila, koledar, imenik, beležke, e-pošta, aplikacija za borzne tečaje, Yahoo vreme in še malenkost drugih.

Pohvalno je, da je v sam operacijski sistem vgrajena podpora za ljudi s posebnimi potrebami, kar vključuje med drugimi bonbončki tudi VoiceOver. To je bralnik zaslona, ki se je sprva nahajal samo v Mac-ih OSX, nato pa so ga vgradili tudi v iOS.

V VoiceOver je vgrajena podpora precejšnjemu številu Brajevih zaslonov, ki jih lahko na iPhone povežemo preko modrega zoba.

Kot ste verjetno ugotovili, se iPhone krmili z dotiki in gestami po zaslonu, ker nima fizične številčne ali celo črkovne tipkovnice. Tako mi je znanje, ki sem si ga pridobil marca, ko sem testiral za Rikoss Nokio 5800 Xpress music, prišlo precej prav, čeprav se v podrobnostih delo z obema napravama malenkost razlikuje, odvisno pa je tudi od tega, kateri bralnik zaslona je nameščen na Nokii.

V teoriji zgleda torej krmiljenje naprave, ko jo upravlja slep, nekako tako, da je treba s prstom drseti po zaslonu in ko pridrsimo do prave črke, številke, ikone ali drugega predmeta, potem se dvakrat dotaknemo zaslona, kot da bi naredili dvoklik z miško ali »double tap«. Če želimo, da nam VoiceOver prebere celoten zaslon, potem moramo z dvema prstoma povleči navzgor, če želimo premakniti zaslon levo/desno/gor/dol,

moramo v odgovarjajočo stran potegniti s tremi prsti, če želimo samo izvedeti, na kateremu dela zaslona se trenutno nahajamo – kateri del zaslona se prikazuje na ekranu telefona, na napravo položimo tri prste... naštel sem le nekaj kretenj, jih je pa precej.

Ko sem iPhone prvič prejel v roke, je bilo malce nejasnosti, kako vklopiti vgrajen bralec zaslona, vendar se je to s pomočjo videče osebe hitro rešilo, čeprav v primerih, ko je na računalniku nameščen bralnik zaslona Window-Eyes in je iPhone povezan z našim računalnikom, pomoč videče osebe ni potrebna, ker naprava sama prepozna, da jo upravlja slepa oseba in sama vključi VoiceOver.

Potrdilo se je, da je treba drseti s prstom po zaslonu, da najdeš želeno ikono. Poseben podvig je potreben, ko brskaš po spletnih straneh, ko pišeš, ko računaš... Res je, da lahko napravo obrneš za 90°, vendar to ne pomaga kaj prida, ker so črke ali drugi simboli običajno še vedno zelo, zelo skupaj in se kaj hitro lahko zgodi, da se zmotiš. Velikokrat se dogodi tudi, da sicer pritisneš pravo črko, naprava pa ti zaradi takih ali drugačnih okoliščin napiše drugo črko. To vključuje nenamerne dotike po zaslonu, ki jih iPhone interpretira kot dvoklike, dotike, ki jih naprava interpretira kot (označi)...

Problemi so nastopili tudi takrat, ko sem želel prekiniti zvezo, ko sem želel prekiniti alarm... v navodilih za uporabo je pisalo, da je gesta za prekinitev zveze, alarma in drugih »start/stop« aktivnosti dvoklik z dvema prstoma po zaslonu, vendar se pri meni to ni obneslo.

VoiceOver je lokaliziran toliko, kolikor je lokaliziran iOS, kar pomeni, da zna skupaj s pomočjo sintetizatorja govora, govoriti tiste jezike, v katerih zna govoriti tudi operacijski sistem, ki je vgrajen v napravo. Sam sem uporabljal angleško različico sistema in tako sem tudi, ko sem poslušal slovenska sporočila, le-ta poslušal z angleškimi pravili izgovorjave. Pomanjkljivost naprave je, da v sklopu VoiceOver-ja ni podpore za slovarje, kjer lahko popraviš izrek posamezne besede, tako je prišlo večkrat do nejasnosti, kaj je telefon sploh želel prebrati, kar je doprineslo k temu, da sem moral aktualno sporočilo večkrat poslušati, da sem razumel, kaj je dopisovalec napisal.

Odhodni klici so bili malenkost. Kliče se tako, da se v imeniku dotakneš izbranega kontakta in ga nato dvoklikneš, tudi z zgrešenimi klici ni težav, treba je le na začetni zaslon (Home Screen), kjer se poleg ikone za telefon pokaže, da imamo neko novo zadevo. Na klice pa odgovarjamo na isti način, kot odklepamo zaslon, torej z ne preveč hitrim potegom prsta po spodnjem robu zaslona ali pa z dvoklikom po celotnem zaslonu, ko se dotaknemo puščice, ki drsi skupaj s prstom na spodnjem robu zaslona.

V teoriji je to zvenelo precej lahko, v praksi pa sem se precej lovil in posledično tudi nekaj klicev zgrešil. Na podoben način naprava odpira tudi sporočila, le da je tu naprava precej bolj natančna.

Pod črto se moram torej vprašati, če je za slepe iPhone resnično vreden toliko, kot ga cenijo pri Apple-u in tistih, ki ga prodajajo. Za sedaj je moj odgovor ne, ker za to ceno po mojem ponuja premalo. Za polovico cene iPhone-a mi sedanje Nokie S60, ki

imajo naložen operacijski sistem Symbian 9.3, torej tiste s številčno ali pa tudi s črkovno tipkovnico, ponujajo po moji presoji precej več, kar vključuje na nekaterih modelih prednaloženo pisarno, imenovane Nokie mi omogočajo, da sem na seminarju lahko brez slušalke v ušesu, omogočajo mi, da lahko relativno hitro pišem... Res je, da si lahko kupim dodatno brezžično tipkovnico, ki jo potem preko modrega zoba povežem z iPhone-om, vendar je to strošek, ki ga v primeru nakupa Nokie S60 s Symbian-om 9.3 nimaš. Če bi Apple poleg naprave vsaj slepim priložil tudi neko tipkovnično rešitev in motiviral s subvencijami razvijalce aplikacij, da bi v njih vgradili tudi podporo za VoiceOver, potem bi še razmišljal o nakupu te naprave, ker ima potencial in tudi za to napravo je razvitih nešteto precej uporabnih zadev, toda dokler bo tako, kot je, slepim bralcem revije nakup iPhone-a odsvetujem pod takimi pogoji, kot se prodaja sedaj, ker bodo plačali nekaj, česar v večini primerov ne bodo uporabljali.

Ker ne želim, da bi članek izzvenel kot pisarija proti Apple-u, naj pripomnim, da je uporabniški vmesnik dodelan, preprost za uporabo, odzivnost je odlična, tudi VoiceOver sam po sebi je razumljiv, se pa pozna, da osnovna skrb Apple-a nismo uporabniki s posebnimi potrebami, temveč večinska populacija, kar je na vsezadnje tudi logična poslovna zgodba, saj se tu obrne največ denarja. Pohvalno je tudi, da je to ena od platform, za katero je na trgu ogromna količina programčkov, s katerimi se lahko poljubno zabavaš, se greš posel, in nenazadnje z njimi telefon tudi tako ali drugače okrašaš...

Vse podrobnosti o napravi so na: www.apple.com
Nokiine telefone si lahko ogledate na: www.nokia.com

[Na vrh](#)

7. DOBRO JE VEDETI: Koledar & Slepi in slabovidni 3. del

Avtor in sodelavec: *Boštjan Štefanič*

L: A.K.

[Pošljí komentar](#)

V prejšnji številki smo se spoznali s koledarjem na mobilnih telefonih Nokia in koledarjem v poštnem programu Office outlook, danes pa si bomo ogledali še tretjo možnost koledar Google.

Kako začeti?

Vsi, ki imate elektronsko pošto s končnico gmail.com, imate že ustvarjen račun Google in vam ni potrebno narediti ničesar. Kdor računa pri Googlu še nima, ga mora ustvariti, da bo imel dostop do njegovega koledarja.

Postopek za izdelavo računa je povsem preprost.

Najprej se s spletnim brskalnikom odpravimo na naslov:

<https://www.google.com/accounts/newaccount?hl=sl>

Na strani, ki se nam bo odprla, vpišemo naslednje podatke:

pod obstoječi naslov vpišemo tistega, ki ga že uporabljamo npr: (nekdo@info.net).

Vpišemo še geslo, ki ga dvakrat ponovimo. Izbiro Ostanite prijavljeni odkljukajte po lastni želji, prav tako tudi Spletno zgodovino. Na koncu obrazca bo sledilo še preverjanje s varnostno kodo. Zato lahko uporabite dodatek Webvisum za uporabnike brskalnika Firefox, lahko pa poizkusite z zvočnim preverjanjem, če bo delovalo. Potrebno je še prebrati sporazum o uporabi in potrditi, da se z njim strinjate.

Takoj za tem boste na vpisani elektronski naslov prejeli potrditveno povezavo, saj bo potrebno potrditi račun. S klikom na povezavo v sporočilu potrdite naslov in s tem je vaš račun aktiven.

Google koledar

Sedaj, ko imamo vsi račun pri Googlu, se odpravimo na spletni naslov:

<http://www.google.com/calendar/>

in se prijavimo z uporabniškim imenom in geslom. Tisti, ki imate gmail, lahko napišete samo uporabniško ime do znaka afna, ostali, ki pa ste za koledar odprli namenski račun, pa vpišete pod uporabniško ime celoten naslov npr: (nekdo@info.net), dodate še geslo in se prijavite.

Ker boste storitev Google koledar uporabili prvič, bo pred samim vstopom v koledar najprej potrebno izpolniti majhen obrazec. Stran je zelo lepo narejena in prijazna do bralnikov zaslonske slike, zato ne bi smeli imeti težav. Vpišete le svoje ime in priimek ter preverite časovni pas, nastavljen naj bo srednjeevropski, nato s klikom naprej vstopite v koledar.

Najprej bo potrebno urediti nekaj nastavitvev, da bo koledar bolj pregleden. Nastavitve so pod povezavo možnosti, ki se nahaja tik pod vašim uporabniškim imenom. Kliknite možnosti in odpre se vam meni. Iz ponujenih možnosti izberete nastavitve za Google koledar in potrdite z enter.

Odprle se bodo Nastavitve, ki so razporejene v več zavihkov.

Splošno:

V tem zavihku lahko nastavimo jezik, državo, časovni pas in obliko datuma. Oblika datuma je namreč zelo pomembna, zato jo iz seznama nastavite tako, da bo ustrezala slovenskemu zapisu 31.12.2011. Prav tako nastavimo zapis časa, da bo ustrezal slovenskemu standardu na 24 urni zapis (13:00).

Teden se začne z dnevom, Pokaži vikend nastavite po svoji želji. Pri privzetem pogledu priporočam, da si nastavite na dnevni red, ker je to najbolj pregledno, pogled po meri pa imam jaz na 7 dni, čeprav ne vem, za kaj dejansko pri tem gre. Pod splošnimi nastavitvami je še nekaj nastavitvev, ki za začetek niso bistvenega pomena, lahko pa se sami poigrate z njimi.

Zavihek Koledarji

V tem zavihku lahko urejamo skupno rabo za naš koledar, urejamo obveščanje preko e-pošte in sms sporočil. Na seznamu izberemo koledar ter pod njim Obvestila, če želimo urediti način obveščanja, ali Skupna raba, če želimo imeti koledar v skupni rabi še s kakšno osebo ali z vsemi.

V zavihku mobilne nastavitve nastavimo svoj mobilni telefon za prejemanje sms sporočil. Kako to praktično deluje, nisem preizkušal. Potrebno pa je vnesti telefonsko številko vašega mobilca, na katero potem prejmete sms s potrditveno kodo, ki jo vpišete v za to predvideno polje na spletnem obrazcu. Kako deluje samo koledarsko obveščanje preko sistema sms, pa boste tisti, ki vas to zanima, preizkusili sami.

V zavihku Laboratorij so dodatki, ki so enkrat na voljo, drugič ne. Laboratorij je preizkusno okolje, zato Google ne jamči, da bodo dodatki vedno na voljo. Iz množice dodatkov priporočam dva: Pojdi na datum, ki ti v koledarju da možnost, da se vrneš nazaj v preteklost ali naprej v prihodnost na želeni datum. Naslednje srečanje pa ti doda možnost, da vidiš, kateri je naslednji koledarski vpis in čez koliko časa bo.

Vnos koledarskega vpisa:

V glavnem pogledu koledarja poiščemo gumb Ustvari in ga kliknemo. Odprejo se polja za vnos podrobnosti.

Izpolnimo zadevo, datum in uro začetka in konca, kot je to običajno pri vseh koledarskih vnosih. Poleg tega lahko tudi nastavimo opomnik za dogodek preko sms in e-pošte. Nastavimo lahko tudi barvo dogodka, zasebnost, če imamo skupno rabo in podobno.

Ko končamo z urejanjem dogodka, pritisnemo gumb Shrani in koledarski vpis je vnesen.

Kako pogledati vpise?

Če ste v nastavitvah izbrali dnevni pogled v glavnem pogledu, pritisnite črko t, velja za uporabnike programa Jaws() da pridete na tabele. V drugi tabeli bodo dogodki za današnji datum in za naslednje v prihodnosti. Nad temi dogodki pa imate gumb razširi/strni. Če ga kliknemo, se vsi dogodki razširijo in so že v glavnem pogledu prikazane možnosti Uredi, Izbriši. Če kliknemo na ukaz Uredi, se nam odpre urejevalnik za izbrani dogodek, če kliknemo Izbriši, pa ga izbrišemo. Ob ponavljajočih se dogodkih nas Google koledar opozori, da moramo izbrati kaj bi zbrisali, ali vse dogodke v nizu, vse prihodnje dogodke v nizu ali samo ta dogodek.

S pripomočki, ki smo jih aktivirali v nastavitvah koledarja pod zavihkom Laboratorij, si lahko olajšamo delo. Tako npr. s pripomočkom Pojdi na datum pogledamo koledarske vpise v preteklosti.

Koledar Google se zdi morda nekoliko zapleten, ker je na spletni strani, ki ponuja še precej drugih možnosti, vendar ko se ga naučimo uporabljati, gre preprosto in hitro.

Sinhronizacija koledarjev

Sedaj imamo 3 koledarje in v vsakem nekaj. Lepo bi bilo, če bi imeli vse vpise posodobljene v vseh koledarjih tako na telefonu, računalniku in v koledarju Google. Tu pa pride prav postopek, ki se imenuje sinhronizacija. Pri sinhronizaciji se vsi podatki poenotijo na obeh straneh. Tako, če npr. sinhroniziramo koledar v telefonu z računalnikom, dosežemo, da imamo na obeh mestih popolnoma enake podatke. Prva sinhronizacija bo trajala nekoliko dlje, ker se v drugo napravo prenese celoten koledar, vsaka nadaljnja pa bo zelo kratka, saj se bodo sinhronizirale le spremembe, ki smo jih naredili v času od zadnje sinhronizacije.

Sinhroniziramo lahko koledar med telefonom in računalnikom, računalnikom in Google koledarjem ali telefon z Google koledarjem.

Sinhronizacija računalnika in telefona Nokia

Imetniki mobilnikov Nokia ste poleg telefona dobili še CD s programsko opremo: Ovi suite ali starejši PC suite. Sam priporočam uporabo PC suite, ker ni tako grafičen. PC suite dobite na povezavi:

<http://europe.nokia.com/support/product-support/pc-suites/compatibility-and-download>

Program je tudi v slovenščini. Namestitev poteka po običajnem postopku za okolje Windows.

Po končani namestitvi programa se bo odprl čarovnik za vzpostavitev povezave med računalnikom in telefonom. Izmed ponujenih izberite tip povezave, ki vam najbolj ustreza, in sledite navodilom. V primeru tipa povezave USB podatkovnega kabla ne vtikajte v računalnik, dokler vas programska oprema PC suite na to ne opozori, sicer bodo windowsi začeli iskati gonilnike za napravo in zna priti do težav.

Ko so programi nameščeni v meniju, izberite datoteka in dvakrat s puščico dol na sinhronizacija. Uporabnike programa Jaws moram opozoriti, da le ta menijev verjetno ne bo bral, zato ko pritisnete tipko alt, le dvakrat puščico dol, da pridete na sinhronizacija in nato enter.

Odprl se bo nov program. Če bo telefon povezan z računalnikom, ga bo program za sinhronizacijo tudi našel.

Nastavitve sinhronizacije

Pred prvo sinhronizacijo podatkov je potrebno urediti nastavitve.

V programu za sinhronizacijo kliknemo na nastavitve in sledimo navodilom skozi 6 korakov.

V prvem koraku izberemo računalniško aplikacijo, s katero bomo sinhronizirali, v našem primeru je to Office outlook, saj Outlook express ne omogoča sinhronizacije koledarja. Iz seznama torej izberemo Microsoft outlook in potrdimo z enter.

V drugem koraku izberemo elemente, ki jih želimo sinhronizirati. Za kar ne želimo, da se sinhronizira, odstranimo kljukice.

Moje nastavitve so take, da imam odkljukano elementi koledarja opravi, elementi vizitk, elementi opomb.

Za nadaljevanje na tretji korak se postavimo na eno izmed možnosti sinhronizacije ter potrdimo z enter.

V tretjem koraku moramo izbrati Outlookov profil in mape. Če imate v računalniku več profilov, potem iz seznama izberete ustreznega, če imate samo enega, pa je ta že izbran. Pri mapah pustimo kot je in nadaljujemo z enter.

V četrtem koraku moramo izbrati obseg sinhronizacije. Velja le za koledarske vpise. Znotraj časovnega obsega, ki ga bomo izbrali, se bodo dogodki sinhronizirali, zato priporočam, da v preteklost nastavite za kak mesec ali dva, v prihodnost pa največ za 99 let.

Nadaljujemo z enter.

V petem koraku se bodo pojavile nastavitve za npr. sinhronizacijo datotek, RSS virov in podobnega, odvisno od tega, kar smo pri elementih sinhronizacije izbrali.

V zadnji korak pridemo z entrom in kliknemo gumb napredno ter nastavimo še nekaj stvari. V naprednih nastavitvah pod zavihkom splošno lahko nastavimo, da se sinhronizacija izvede samodejno ob priklopu telefona, lahko tudi nastavimo, da se program za sinhronizacijo odpre skupaj s windowsi.

V zavihku reševanje sporov lahko nastavimo, katera naprava ima prednost. To je uporabno v primeru, da imamo v telefonu in računalniku enak vnos, ki smo ga na obeh koncih ročno posodobili. Programu moramo tedaj povedati, kateri vnos je v tem primeru pravilen, zato izberemo ali računalnik ali telefon.

V zavihku smer lahko določamo, v katero smer bomo sinhronizirali. Prevzeto je v obe smeri in naj tako tudi ostane.

Kliknemo Vredu in se vrnemo na šesti korak. Če smo prepričani, da je vse prav, potem lahko kljukico Sinhroniziraj pustimo, ko kliknemo Dokončaj, sicer jo odstranimo.

Kliknimo Dokončaj oz. enter.

S tem se vrnemo na začetek v osnovni pogled sinhronizacijskega programa.

Če sedaj kliknemo Nastavitve, imamo zavihke, v katerih lahko urejamo nastavitve, če kliknemo Sinhroniziraj zdaj, se bo sinhronizacija začela, Prikaži zadnje poročilo pa nam pokaže zadnje poročilo sinhronizacije.

Sinhronizacija koledarja med Office outlookom in Googlom

Naslednja možnost sinhronizacije je med Googlom in Office outlookom. Naj omenim, da lahko sinhroniziramo le privzeti koledar v Googlu s trenutno privzetim profilom za Outlook v računalniku. Sinhroniziral se bo le koledar, imenik, opombe in drugo pa ne.

Najprej si prenesemo programček Googla za sinhronizacijo, tako da kliknemo na spodnjo povezavo:

http://dl.google.com/googlecalendarsync/GoogleCalendarSync_Installer.exe

Program je izredno majhen, še za 1 MB ga ni.

Ob nameščanju programčka mora biti Office outlook zaprt, prav tako tudi ob morebitnem odstranjevanju.

Po končani preprosti namestitvi se bo program zagnal.

Vse, kar je potrebno narediti, je, da vpišemo uporabniško ime in geslo za račun pri Googlu ter nastavimo čas in smer sinhronizacije. Smer pustimo na dvosmerno, minute pa nastavimo po želji.

Naj še kot primer navedem, da če boste nastavili na npr. 720 min, kar znesse 12 ur, in boste imeli računalnik vključen manj kot 12 ur, se sinhronizacija ne bo izvedla.

Program namreč začne šteti minute od vklopa računalnika. Po končanih nastavitvah potrdimo Vredu in program se bo skril v sistemsko vrstico.

Tam bo delal svoje, mi pa lahko računalnik nemoteno uporabljamo. Prav tako ne bomo prejeli nobenih obvestil o uspešni ali neuspešni sinhronizaciji.

Rezultate bomo morali preverjati sami, tako da bomo medsebojno primerjali koledarja tako v Googlu kot Office outlooku.

Sinhronizacija Google koledarja s telefonom Nokia

Zadnja od možnosti sinhronizacije koledarja je sinhronizacija s pomočjo mobilnika Nokia.

Sinhronizacija poteka preko strežnika Mail for exchange. Nekateri predvsem novejši telefoni imajo mail for exchange integriran, starejši ne. Kdor ima na telefonu aplikacijo Nokia messaging, ima strežnik že integriran, medtem, ko vsi ostali si boste aplikacijo morali namestiti sami.

Glede na to, da so izredno velike razlike v postopkih nastavitve sinhronizacije, boste morali nastavitve urediti sami, saj nekih splošnih nastavitvev ni mogoče narediti.

Vabim pa vas, da si ogledate članek v angleščini na povezavi:

<http://www.google.com/support/mobile/bin/answer.py?hl=en&answer=147951>

kjer boste našli splošne informacije glede Googla, vendar vam še vedno potem ostane konfiguracija strežnika Mail for exchange na telefonu.

Naj pa vas opozorim še na to, da sinhronizacija ne bo delovala, če bo vaša dostopna točka za proksijem. V nastavitvah povezave pod dostopno točko, ki jo želite uporabljati, izberite napredno in v razdelku proksi izbrišite vrata, naslov proksija, skratka vsi podatki morajo biti prazni. Seveda pa tega ne smete spreminjati v primeru, da vaš mobilni operater uporablja proksi, zato preden boste spreminjali dostopno točko, ki vas povezuje s spletom, najprej kontaktirajte klicni center svojega operaterja in se o proksiju pozanimajte.

S tem pa je serija člankov o koledarju tudi zaključena. Seznanili smo se s zgodovino koledarja, se spoznali s koledarjem v mobilnih telefonih Nokia, v programu Office outlook, Googlu in na koncu smo nekaj rekli še o sinhronizaciji.

Če bo po prebranih člankih kdo začel uporabljati koledar v elektronski obliki, me bo veselilo, saj to pomeni, da so bili članki opaženi in da je bil dosežen moj namen.

Za kakršno koli vprašanje, pomoč pri nastavitvah npr. sinhronizacije pa bom s veseljem pomagal, samo obrniti se bo potrebno name. Prav tako me bo tudi veselilo, če bo prišla kakšna povratna informacija, kako vam v svetu koledarja kaj gre. Moj e-poštni naslov: bosty22@gmail.com sprejme vse.

Vsem bralkam in bralcem želim veliko uspeha in veselja ob uporabi koledarja.

[Na vrh](#)

8. NAMIGI IN NASVETI: Hitreje do posodabljanja programa Ccleaner, Windows 7 v preobleki MacOS X

Avtor in sodelavec: *Brane But*

[Pošljí komentar](#)

61. Hitreje do posodabljanja programa CCleaner

V Rikoss-u številka 3/2010 je bil v tej rubriki objavljen prispevek o brezplačnem programu CCleaner podjetja Piriform za optimizacijo delovanja operacijskega sistema Windows. CCleaner odstrani vse neuporabljene in začasne datoteke na trdem disku našega računalnika, ki jih ustvarjajo programi tekom svojega delovanja. S tem nam programska oprema zagotovi tako hitrejše delovanje operacijskega sistema kot tudi dodaten prostor na trdem disku. Program CCleaner pa je uporaben tudi za varovanje naše zasebnosti, saj omogoča brisanje tako vseh sledi uporabe operacijskega sistema kot spletnih brskalnikov Internet Explorer in Mozilla Firefox. Tu imamo tudi možnost »čiščenja« systemskega registra. Zelo enostavna je tako namestitev kot tudi uporaba programske opreme CCleaner. Uporabo tega programa toplo priporočam za očiščenje navlake v vašem C disku. Preverjeno!

Priročen program je brezplačno na voljo za prenos na spletni strani

<http://www.piriform.com/ccleaner>.

Program CCleaner pa je imel precejšnjo nerodnost pri posodabljanju na novejšo verzijo programa, saj jo je bilo potrebno na novo prenašati iz spletne strani. K sreči pa se temu lahko izognemo in do novejšje verzije pridemo na nekoliko hitrejši način. Obstaja namreč poseben dodatek z imenom CCAuto Updater, s katerim je posodabljanje lažje, saj ga lahko opravimo s klikom na en sam gumb. Za delovanje dodatka je potreben Microsoft.net Framework 2.0, deluje pa tako na 32- kot tudi 64-bitnih verzijah operacijskih sistemov Windows XP, Windows Vista ter Windows 7.

Postopek do lažjega posodabljanja programa CCleaner je naslednji:

— Dodatek CCAuto Updater si najprej naložite iz spletne strani

<http://www.jesconsultancy.nl/CCAuto-updater.html> in ga odprite z datoteko cc_update.exe.

— Kliknite na gumb Browse... in najдите na vašem trdem disku mapo, v kateri je naložen program CCleaner.

— Do posodobitve vas loči le še klik na gumb Update CCleaner. Če je posodobitev na voljo, bo program v ozadju tiho iz spleta posnel novejšo verzijo ter jo namestil.

Ko boste ponovno želeli posodobiti program CCleaner, boste to lahko naredili zgolj s klikom na gumb Update CCleaner. Za posodabljanje bo sedaj dovolj klik na gumb in se ne bo potrebno posebej odpravljati na spletno stran programa.

Program CCAuto Updater vam z opcijama Run on startup in Run scheduled tudi omogoča, če želite nastaviti, da se vam zažene ob zagonu sistema oziroma mu sami določite, kdaj naj se zažene.

Vir: <http://www.racunalske-novice.com/>

Povezava:

- <http://www.piriform.com/ccleaner>
- [CCAuto Updater](#)

62. Windows 7 v preobleki MacOS X

Pri nakupu računalnika (osebnega ali prenosnega) imamo pravzaprav na izbiro le dve možnosti: ali kupimo računalnik z Microsoftovim operacijskim sistemom Windows 7, ali pa kupimo Applov računalnik z Applovim operacijskim sistemom MacOS X. Ne glede na to, da je enim bolj všeč Microsoft, drugim pa Apple, se velika večina odloči za nakup klasičnega računalniškega sistema z Microsoftovim operacijskim sistemom Windows 7. Vzrok je seveda zelo jasen: veliko višja cena Applovih računalniških sistemov. Pri Applu so lahko težave tudi v združljivosti z različno programsko opremo, ki jo uporabljamo in smo je navajeni, je pa res, da je teh težav vedno manj.

Ljubitelji Appla pa lahko kljub temu, da imate računalnik z Microsoftovim operacijskim sistemom Windows 7, uživate v videzu operacijskega sistema MacOS X Snow Leopard. Za to potrebujete le brezplačno programsko opremo Snow Transformation Pack 1.0, ki je na voljo na spletni strani <http://www.windowsexlive.net/>. Namestitev programskega orodja je sila enostavna. Predhodno je potrebno le izključiti varnostno funkcionalnost nadzora uporabniškega računa (User Account Control - UAC), ki preprečuje morebitno škodljivim programom spreminjanje nastavitev v računalniku.

Poglejmo si še, kako izključimo nadzor uporabniškega računa:

— Kliknemo tipko Windows in v polje za iskanje vpišemo UAC ter izberemo Spreminjanje nastavitev nadzora uporabniškega računa (Change User Account Control Settings). Najdemo ga lahko tudi:

C:\Windows\System32\UserAccountControlSettings.exe

Lahko pa iščemo tudi po naslednji povezavi: Nadzorna plošča (Control Panel) > Sistem in varnost (System and Security) > Središče za opravila (Action Center), kjer izberemo Spreminjanje nastavitev nadzora uporabniškega računa (Change User Account Control Settings).

— Da izključimo nadzor uporabniškega računa, moramo drsnik premakniti navzdol do konca v položaj Nikoli me ne obvesti (Never notify position) in spremembo potrdimo s klikom na tipko V redu (OK).

— Da bo nadzor uporabniškega računa izključen, moramo računalnik ponovno zagnati (restart).

Po namestitvi programa za preobleko Windows 7 v MacOS X moramo varnostno funkcionalnost nadzora uporabniškega računa ponovno vključiti. V oknu Spreminjanje nastavitev nadzora uporabniškega računa (Change User Account Control Settings) drsnik prestavimo na izbrano mesto, najbolje na mesto, kjer je bil pred spremembo (Privzeto – obvesti me le, ko programi poskušajo spremeniti nastavitve računalnika). Spremembo potrdimo in ponovno zaženemo računalnik.

Programsko orodje Snow Transformation Pack spremeni videz celotnega sistema Windows 7, vključno s prijavnim oknom, ikonami, ozadji, zvoki, pogovornimi okni ter ostalimi elementi uporabniškega vmesnika. Pred obiskovalci se boste lahko

»pobahali«, da imate pregrešno drag računalnik z operacijskega sistema MacOS X Snow Leopard, čeprav imate le »poceni« Windows 7.

Povezava: <http://www.windowsexlive.net>

[Na vrh](#)

9. OGLASNA DESKA: **Dropbox – storitev za oddaljen dostop, arhiviranje in delitev datotek**

Avtor: *Marino Kačič*

L: A.K.

[Pošljí komentar](#)

Dropbox je brezplačna storitev (t. i. tehnologije v oblaku) s pomočjo katere si na preprost način delimo dokumente, mape, slike, shranjujemo varnostne kopije, ustvarjamo skupen projekt v isti mapi, dostopamo do svojih podatkov po različnih poteh, novi podatki se samodejno sinhronizirajo na več napravah (npr. med vašim domačim in prenosnim računalnikom, ali med vašim računalnikom in računalnikom prijatelja, sodelavca ali drugih družinskih članov). Dropbox je v celoti dostopen za ljudi z okvarami vida in ker je preprost, ga lahko uporabljajo prav vsi, ki to želijo.

Funkcije in uporaba Dropboxa

Glavne funkcije Dropbox so: funkcija za varnostno shranjevanje podatkov (backup podatkov), Funkcija za omogočanje snemanja (download) večjih datotek, Funkcija za medsebojno delitev map za skupni projekt, Funkcija za izdelavo Galerij fotografij in Funkcija večkratnega dostopa po različnih poteh: iz mape na računalniku, s spletne strani, s prenosnega telefona.

1. Varnostno shranjevanje podatkov: ta funkcija vam omogoča več stvari. Najprej to, da imate varnostno kopijo podatkov shranjeno izven svojega računalnika. Če se vam kaj zgodi z računalnikom (pokvari disk, vam virus uniči podatke ali vam ukradejo računalnik), imate še vedno vse podatke varnostno shranjene in dostopne kadarkoli. Hkrati pa lahko do njih dostopate z drugega računalnika ali prenosnega telefona.

Uporaba: Ta je sila preprosta: vse, kar je potrebno narediti, je, da kopirate podatke v mapo Dropbox, ki se ustvari samodejno ob namestitvi programčka. Mapa Dropbox je nameščena v Windowsovem raziskovalcu kot vse ostale mape, zato tam lahko tudi ustvarjate nove mape in dokumente. To je vse. Shranjevanje (sinhroniziranje) na oddaljeno lokacijo, se dogaja samodejno takoj oziroma, ko se priklopite na internet.

2. Skupna raba večjih datotek: če bi želeli drugim poslati večjo datoteko ali skupek več datotek, je to lahko nepraktično za pošiljanje po e-pošti. Toliko bolj, če pošiljate več naslovnikom. V nekaterih primerih pa takih datotek sploh ne moremo poslati po e_pošti, ker so prevelike ali je dostop prepočasen.

Uporaba: datoteke (glasbene, filmčke, velike tekstovne datoteke ali karkoli želite) preprosto kopirate (copy/paste) v mapo public, ki se nahaja v mapi Dropbox. Potem se postavite na tak dokument, odprete desni kontekstni meni ali v meniju datoteka poiščete izbiro dropbox in znotraj tega ukaz »copy public«. S tem se ustvari povezava (link), ki se shrani v odložišče računalnika. To povezavo pošljete po e-pošti tistim, za katere želite, da dobijo to datoteko. Prejemnik te e-pošte klikne na to povezavo in datoteko sname (download) na svoj računalnik. Pri tem je vaš računalnik lahko izklopljen.

3. Skupna raba mape za skupni projekt: funkcija omogoča, da imate z eno ali več osebami isto skupno mapo na računalniku. V vaši Dropbox mapi lahko katerokoli staro ali novo mapo delite še z nekom drugim, ki ima Dropbox.

Uporaba: postavite se na mapo, ki jo želite deliti z drugim in uporabite naslednja dva koraka: desni klik ali v meniju datoteka poiščete izbiro Dropbox in v njem izberete ukaz »share this folder«. Odpre se vam spletna stran, na kateri vpišete e-naslov tistega, s katerim želite mapo deliti, vpišete kratko sporočilo in kliknete na gumb »send«. Ko prejemnik dobi to povabilo, preprosto klikne na gumb sprejmi (accept). V nadaljevanju bodo vse podmape ali datoteke, ki jih boste naredili ali kopirali v skupno mapo, samodejno sinhronizirane pri vseh, s katerimi si to mapo delite. Enako velja obratno, vse kar bodo drugi dali v skupno mapo ali kar bodo spremenili, bo tudi v vaši mapi dodano ali spremenjeno. Pri tem ni potrebno, da bi imeli istočasno vklopljen računalnik. Ta funkcija je zelo praktična in uporabna, če želimo z drugimi nekaj deliti ali sodelujemo pri izdelavi določenega dokumenta, projekta ali česa podobnega.

4. Galerija fotografij: s to funkcijo lahko na preprost način ustvarite galerijo fotografij, ki si jo lahko drugi na spletu ogledajo.

Uporaba: v mapi Dropbox v podmapi Photos ustvarite novo mapo, v katero kopirate fotografije, ki jih želite dati na ogled. To je vse. S tem je galerija že ustvarjena. Dropbox sam prenese fotografije na vašo spletno stran Dropbox in ustvari galerijo, po kateri lahko brskajo tisti, ki jim pošljete povezavo (link) do te galerije. To naredite tako, da se postavite na to mapo, odprete desni kontekstni meni ali v meniju datoteka poiščete izbiro dropbox in znotraj tega ukaz »copy public gallery«. Ko potrdite s tipko enter, se ustvari povezava (link), ki se shrani v odložišče računalnika. To povezavo pošljite po e-pošti tistim, katerim želite pokazati svojo galerijo. S klikom na to povezavo (link) se jim bo odprla spletna stran z vašo galerijo. Na tak način lahko ustvarite neomejeno galerij.

5. Večkratni dostop: ta funkcija omogoča, da lahko dostopate do svojih podatkov v Dropbox mapi po različnih poteh. Bodisi iz vašega računalnika, iphona, tabličnega računalnika, bodisi preko vaše Dropbox spletne strani (na primer, ko niste pri vašem računalniku in potrebujete neko datoteko), lahko pa tudi ustvarite kopijo enake mape Dropbox na drugem računalniku (na primer vašem prenosnem ali službenem računalniku oziroma kjerkoli drugje). Tako boste imeli dvojnik (klon) na vseh računalnikih, ki jih uporabljate. Sinhronizacija podatkov med njimi bo potekala samodejno in neopazno.

Uporaba: preprosto se prijavite na vaš račun na Dropbox spletni strani iz drugega računalnika (na primer vašega prenosnega ali službenega računalnika) in namestite programček. Takoj nato se bo samodejno naredila zrcalna mapa Dropbox z vsemi podatki, galerijami in drugimi stvarmi, ki jih imate v osnovni Dropbox mapi. To je vse, kar morate narediti.

Funkcija je zelo uporabna, saj karkoli spremenite v mapi Dropbox (katerokoli podmapo ali katerikoli dokument) in to na kateremkoli računalniku, kjer imate zrcalno Dropbox mapo (klona), se bo sinhronizirala sprememba v vseh mapah. Na ta način lahko povežete več računalnikov, ki si preko vašega Dropbox strežnika samodejno sinhronizirajo podatke v vseh vaših Dropbox mapah. Za primer: sam imam narejeno

podmapo z imenom predavanje v kateri spreminjam podatke bodisi na domačem, bodisi na prenosnem računalniku (na primer, ko tipkam predavanje, dodajam v rokovnik, popravljam naslove na prenosniku ali domačem računalniku), kljub temu so vedno vsi dokumenti in vse mape posodobljene. Tako imam vedno na obeh računalnikih in na mojem spletnem predalu Dropbox zadnje novosti, ki sem jih naredil. Sprememba oziroma sinhronizacija podatkov se dogaja ob vsaki spremembi samodejno, neopazno in takoj oziroma, ko se računalnik priklopi na internet.

Izkušnje iz testiranja

Vse dela brezhibno, hitro in enostavno. Vse funkcije so v celoti dostopne tudi za ljudi z okvarami vida oz. za uporabnike bralnikov zaslona. Edina izjema je namestitev programčka, kjer sta dva koraka težavnejša, saj je potrebno preklopiti na miškin kurzor. Predlagam, da vam ta programček namesti kdo drugi. To je enkratno dejanje, ki se ga naredi le enkrat ob namestitvi programčka. Potem deluje program samodejno v ozadju. Vi pa vse delo lahko opravite le v okviru Windowsovega raziskovalca ali če želite, preko vaše Dropbox spletne strani, ki je tudi popolnoma dostopna in izjemno enostavna. Glede dostopnosti in dela ne bi smel nihče imeti težav.

Glavna težava bi lahko bila, kako prestopiti v drug način razmišljanja ali morda pomislek, da podatki niso varni. Tukaj je pomislek odveč, saj so vsi podatki, ki se sinhronizirajo, kodirani z 256-bitno enkripcijo, kar je na primer standard bank. Za kaj vse je storitev Dropbox uporabna, pa se zavedamo sčasoma, ko ga uporabljamo. Možnosti, ki jih omogoča, so res drugačne logike, kot jo poznamo iz dosedanjega dela. Zato si moramo dovoliti miselni prehod na večkratne in večstranske možnosti. Dvomi, pomisleki ali sklepi, da takih stvari ne potrebujem, so sicer naravni, a bolj psihična ovira kot kaj drugega.

Začnimo uporabljati Dropbox v treh korakih

Prvi korak je, da se registrirate oziroma ustvarite svoj račun na spletni strani Dropbox. To naredite tako, da v obrazcu, ki se odpre ob kliku na povezavo z vabilom (priložena je spodaj) vpišete vaš e-poštni naslov, ime in priimek ter geslo, ki si ga izmislite). Z registracijo dobite svoj račun na Dropboxu in 2 GB prostora za podatke. Vse je brezplačno. Na ta brezplačen prostor na strežniku se bodo samodejno shranjevali (sinhronizirali) vsi podatki iz vaše mape Dropbox na računalniku.

Drugi korak je, da programček namestite na računalnik. Dobite ga potem, ko se registrirate, saj vam takoj ponudi, da si programček shranite. To je majhen in preprost programček, s katerim boste imeli opravka samo enkrat pri namestitvi in nikoli več. Bo pa delal v ozadju sinhronizacijo med vašo mapo Dropbox na računalniku in na oddaljenem strežniku. Namestitev programčka je enkratno dejanje in je morda bolje, da vam ga izvede kdo drug, če niste spretni glede tega. Uporabniki bralnika zaslona bodo na dveh korakih težko dostopali brez t.i. Jaws kurzorja.

Tretji korak pa je že uporaba Dropboxa. Uporaba je skrajno preprosta in povsem dostopna tudi za uporabnike bralnika zaslona. Sicer lahko delate na spletni strani Dropbox, lahko pa tudi vse naredite v mapi, ki se pri inštalaciji ustvari na vašem računalniku in se imenuje Dropbox. Vse delo opravljate v tej mapi in to enako, kot

delate z drugimi mapami in dokumenti (op: funkcije in kako jih uporabljati, so opisane v poglavju: Funkcije in uporaba Dropboxa).

Kako do Dropboxa

Spodaj je povezava, kamor lahko kliknete in se registrirate. Če se boste registrirali preko te povezave, boste dobili ob registraciji dodatnih 250 MB. Torej boste imeli že na začetku 2,25 GB brezplačnega prostora. Kliknite na to povezavo in se registrirajte: <http://db.tt/mQu6l5Z>

Pojasnilo: 2 GB brezplačnega prostora, ki se ga dobi ob registraciji, se lahko razširi in sicer tako, da povabimo prijatelje, da uporabljajo Dropbox. Če se nov uporabnik registrira preko vaše povezave (ki ste jo poslali z vabilom ali ga vi registrirate), bosta vsak od vaju dobila dodatnih 250 MB prostora. Tako si lahko vsak prisluži prostor do 8 GB. Če pa bi želeli še več prostora, je potrebno mesečno doplačilo.

Uživajte v preprostosti in možnostih, ki vam jih omogoča Dropbox! Kliknite povezavo za registracijo: <http://db.tt/mQu6l5Z>

[Na vrh](#)

**10. NOVIČKE: Nova slovenska spletna stran o lastnostih zdravil,
Izšel novi Talks 5.21, Norman opozarja na zlonamerni trojanski program, ki
napada e-bančne uporabnike**

Avtor in sodelavec: *Boštjan Štefanič in Brane But*

L: A.K.

[Pošljí komentar](#)

Nova slovenska spletna stran o lastnostih zdravil

Pred kratkim je zaživela prva slovenska vsesplošno uporabna spletna stran o zdravilih oziroma farmacevtskih izdelkih si.draagle.com, na kateri so pregledno zapisane lastnosti zdravil. Na portalu je najti vse, kar je priloženo vsaki škatlici zdravil, le da so povezave do lastnosti, ki bralca zanimajo, preproste in hitre. Spletno stran so skupaj z računalničarjem pripravili štirje študentje farmacije iz Celja in okolice.

Obdelani so podatki o tisoč najpogostejše izdajanih zdravilih in povezani v nekakšno karto zdravil. Dodan je slovarček medicinskih izrazov skupaj z laičnim opisom bolezni. V kratkem bodo dodali še informacije o cepivih.

Podobne spletne strani sicer v tujini že poznajo, vendar so tuje bolj zbirka gradiv, slovenska verzija pa je bogatejša, saj so avtorji oblikovali smiselne povezave. Obenem ima slovenska spletna stran svoj >backup< - ko prideš na njihovo spletno stran, nisi več odvisen od hitrosti interneta, kar je za ciljne uporabnike ključnega pomena. Nova slovenska spletna stran o lastnostih zdravil bo še posebej uporabna za osebe z okvaro vida, saj so listki s podatki in navodili, ki so priloženi zdravilom, za slepe in slabovidne povsem neuporabni. Povezava: <http://si.draagle.com/>

Vir: Večer, 23. 8. 2011

Pripravil: Brane But

Izšel novi Talks_521_

Podjetje Nuance je 11. avgusta pripravilo novo različico bralnika zaslonske slike za telefone Nokia Talks. Za vse, ki ste premium licenco za program kupili po 13. novembru 2007, je ta nova različica na voljo brezplačno, kar pomeni, da ne bi smeli imeti nikakršnih težav pri nameščanju posodobitev.

V tej različici je tudi izboljššan Eloquence in sicer na verzijo 6.1.125. Ta verzija uporablja 16 kHz avdio izhod na vseh mobilnikih.

Druga zelo pomembna novost pa je za vse imetnike mobilnikov Nokia serija E. Če ste posodobili programsko opremo telefona po datumu 29.6.2011, ste dobili tudi novo različico spletnega brskalnika, ki ga starejša različica programa talks ne podpira. Za podporo pri html vsebinah je potrebno program talks posodobiti, kajti ta nova različica ima popolno podporo za internetni brskalnik 7.3.

Morebitni nakup programa talks lahko opravite pri slovenskem zastopniku Urbit D.o.o. <http://www.urbit.si>

ali pa izvedete online nakup na strani TalkNav <http://www.talknav.com/buy.php>

Norman opozarja na zlonamerni trojanski program, imenovan SpyEye, ki napada e-bančne uporabnike.

Iz Normana, enega izmed vodilnih IT varnostnih podjetij, so sporočili, da so njihovi raziskovalci identificirali nastajajočo grožnjo, trojanskega konja, zlonamerno programsko opremo variante SpyEye, ki napada določene spletne bančne aplikacije.

SpyEye je zlonamerno programsko orodje, ki je v zadnjih nekaj mesecih postalo zelo priljubljeno in je podobno široko uporabljeni zlonamerni programski opremi Zeus, ki je povzročila na tisoče okužb in veliko stroškov po vsem svetu. To zlonamerno programsko orodje povzroči napade, imenovane "človek-v-brskalniku" (man-in-browser), ki, tako kot trojanci, okuži spletni brskalnik in spremeni strani ter transakcije za krajo dragocenih osebnih podatkov, kot so številke socialnega zavarovanja, internetne bančne prijave in gesla, podatki o kreditnih karticah - celo celotne identitete ukradene iz aplikacij za samoizpolnitev. Uporabnik lahko »pobere« zlonamerno programsko opremo medtem, ko nedolžno brska po tisočih okuženih priljubljenih spletnih straneh. SpyEye počaka, da uporabnik dostopi do bančnega računa na spletu, nakar se aktivira.

"Pri Normanu smo v začetku februarja sodelovali z več bankami na Norveškem in pri tem identificirali določeno različico SpyEye-a, ki so jo kriminalci razvili v zadnjem času," je dejal Einar Oftedal, direktor področja za zlonamerno programsko opremo. "Ta različica je usmerjena tudi na banke v Evropi in Aziji. Zlahka bi jo spremenili tako, da bi delovala proti katerikoli banki v kateri koli državi. Uporabniki internetnega bančništva v Evropi in Severni Ameriki bi si morali zelo prizadevati zaščititi se pred tovrstnimi internetnimi tveganji."

Ta posebna različica SpyEye-a se osredotoča na legitimne prijave bančne spletne strani, kjer zajema oz. nabira informacije o prijavi in geslu, nato pa nezakonito opravi prenos denarja še pred zaključkom seje, to je v približno 20 sekundah. Vse Normanove proti zlonamerne rešitve za potrošnike, uporabnike, podjetja in vlade so usposobljene za odkrivanje tovrstnih trojanskih konjev in blokirajo vsak poskus okužbe.

Pri Normanu so ustvarili specializirani čistilnik zlonamerne programske opreme, ki ga lahko brezplačno prenesete in popravite škodo na programih. Če želite prenesti brezplačni čistilnik SpyEye-a, pojdite na http://www.norman.com/support/support_tools/malware_cleaner/

[Na vrh](#)

=====

Oblika, ime in vsebina e-revije RIKOSS so avtorsko zaščiteni. Protizakonito je kopiranje, posredovanje ali kakršna koli drugačna uporaba brez pisnega dovoljenja uredništva.

Revijo ste v skladu s 45a. členom Zakona o varstvu potrošnikov prejeli na osnovi vaše prijave na spletnih straneh revije Rikoss ali na osnovi vaše ali prijateljeve elektronske prijave.

V primeru, da ste pomotoma dobili e-revijo ali je ne bi želeli več dobivati, vas prosimo, da nam sporočite in IZBRISALI vas bomo iz seznama naročnikov.

Predloge/pripombe, naročila/odjavo, [pišite na uredništvo](#).

© 2002-2011, [Uredništvo Rikoss](#), [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)